

Tabor

EL FORTIN

1941
 SLOVENSКИМ · БОРЦЕМ · ЗА · ПРАВО
 1946
 ЧЕНО · ЧЛОВЕКА · БЛАГОР · ДОМА
 СВОБОДО · НАРОДА · КРШЧАНСКО
 ОМИКО · ОВЕНЧАНИМ · У · СМЯТИ
 С · ПОРОШТВОМ · ЗМАГЕ
 СПОМИН · ХВАЛЕЖНОСТ · СЛАВА

A · LOS · HEROES · ESLOVENOS
 DEFENSORES · DE · LOS · DERECHOS
 DEL · HOMBRE · Y · DE · LA · CIVILIZACION
 CRISTIANA · MARTIRES · GLORIOSOS
 SACRIFICANDO · POR · LA
 LIBERTAD · Y · LA
 EL · ...
 BAJO ...
 PUN ...
 N ...
 KLIK ...
 HE · DO ...

...SLOVEN...

129904

Vsled vedno naraščajočih stroškov tiskanja našega lista, je 10. občni zbor sprejel predlog Glavnega odbora, da se letni prispevek vsakega člana v Severni Ameriki zviša na 5.— (pet dolarjev) in sicer 3,5 dol. za list in 1,5 dol. za članarino. Naročnina za list sam znaša 2,50 dol.

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov — TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor. — Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavlja le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. Urejuje uredniški odbor, odgovorni urednik Adolf Škrjanc, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Jože Jenko.

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. — Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 892.310

NAROČNINA: Južna Amerika 400 pesov, odn. enakovrednost v dolarju. U. S. A. in Kanada 2,50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; evropske države 2 dolarja

Naročila, reklamacije in nakazila pošiljajte na naslov upravnika: José Jenko, Pedernera 1075, Villa Madero, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Ko so se dne 4. septembra 1966 svobodni Slovenci v Argentini ne glede na poglede, ki jih lahko ločijo v metodah, nikdar pa v prepričanju o pravilnosti in nujnosti vseslovenskega protikomunističnega odpora za časa tuje okupacije, zbrali pred spomenikom padlih, da bi v pravičnem priznanju počastili spomin generala Leona Rupnika ob 20. obletnici njegove mučeniške smrti, so se zavedali, da so prav s tem dobile svoj pravilni pomen z bronom v granit vpisane besede: Slovenskim borcem za pravo ceno človeka, blagor doma svobodo naroda, krščansko omiko, ovenčanim v smrti s poroštvo

zmage, spomin — hvaležnost — slava!

*Zdať junaki v grob so šli,
Ki so krvco lili.*

(Domobranska pesem.)

Noviembre 1966

BUENOS AIRES

November 1966

ISTI JEZIK

September 1943. Usodni dnevi naše žitnosti.

Takrat smo se razumeli. Razumeli smo čas. Govorili smo isti jezik.

Zakaj Turjak in Grčarice, Kočevje, Mozelj in Jelendol so kričali bolj kot naša čustvovanja.

Zato smo govorili isti jezik. Vsi.

Tistih nekaj, ki časa niso razumeli, so se izločili. Sami. Niso šteli. Niso pomenili ničesar. Postavili so se izven občestva. Sami.

Vsi pa, ki smo govorili isti jezik, smo spoznali, da nam je slovensko domobranstvo kazalo pot iz teme časa v svetlo bodočnost. — Ker smo v njem, za njim in zaradi njega govorili isti jezik.

— :: —

Dvajset let in več zgodovine poslej je dokazalo, da smo izbrali pravo pot.

Sam komunizem nas potrjuje. Degenerira v slepi ulici. Brez izhoda. — Ker ta ve, je pevaren. Kot pred dvajsetimi in več leti.

Pa tudi tisti, ki smo pred dvajsetimi in več leti stopili na pravo pot, to vemo. — Zato popet govorimo isti jezik. Vsi.

Tistih nekaj, ki časa ne razumejo, so se izločili. Sami. Ne štejejo. Ne pomenijo ničesar. Postavili so se izven občestva. Sami.

Vsi pa, ki govorimo isti jezik, vemo, da nam slovensko domobranstvo kaže pot v svetlo bodočnost:

BOG — NAROD — DOMOVINA.

VEČJE LJUBEZNI NIMA NIHČE

Boulogne Sur Mer (Bs. As.), 15. 9. 1966: Na željo gospoda predsednika sem po spominu zapisal nekaj misli, ki sem jih izrekel pri kosilu na dan komemoracije smrti generala Leona Rupnika, dne 4. septembra 1966.

Dragi rojaki!

V tej iskreni žalni komemoraciji danes obhajamo 20. obletnico smrti našega prvega slovenskega prezidenta in poveljnika naših domobrancev, generala Leona Rupnika.

Že na mnogih mestih Svetega pisma lahko beremo, da narod, ki ne časti svojih velikih mož, ni vreden življenja. Sicer je pa za nas katoličane vse to že vključeno v četrto božjo zapoved, v kateri Bog zagotavlja že na tem svetu svoj blagoslov z besedami: „...da boš dolgo živel in da ti bo dobro na zemlji.“

V deželi, v kateri živimo, lahko vidimo lepe zglede, kako cenijo in častijo velike može: osvoboditelje, pesnike, generale, učenike... Koliko prekrasnih marmornatih in bronastih spomenikov najdemo na najlepših trgih in cestah vseh mest! Koliko veličastnih komemoracij, dragocenih vencev, pomembnih nagovorov vsako leto!

In mi Slovenci, ki imamo starejšo civilizacijo in slavnejšo zgodovino in smo kristjani že čez 1000 let...?

General Leon Rupnik je prevzel v Sloveniji oblast po sklepu božje Previdnosti v najnevarnejšem in najbolj negativnem trenutku naše zgodovine, ko ni bilo nikogar, ki bi hotel v tako težkih okoliščinah voditi in rešiti, kar je bilo narodu v prid mogoče rešiti!

Kako velik mož je bil general Rupnik, med drugim tudi jasno vidimo iz besed njegove oporoke: „Sam sem se navadil postavljati svojo osebo popolnoma v ozadje, ničesar več zahtevati, za ničemer stremeti in končno umreti kot pošten človek, ki je svojemu narodu po svojih najboljših zmožnostih in znanju hotel rešiti vsaj obstanek njegove osnove iz te svetovne kataklizme.“

Kako podlo in obenem neumno bi bilo podtikati mu nemčurstvo; saj so tudi tisti, ki mu to skušajo očitati, pridno jedli kruh na nemške karte in mirno spali pod varstvom nemških pušk... Na Dolenjskem, kjer sem bil v službi — na terenu — in prepuščen skupaj z narodom brez varstva grozotam komunizma, sem videl, da je vsak preprost fant dobro vedel — vsaj po letu 1943 —, da bodo Nemci vojno izgubili. Kdo more verjeti, da general Rupnik tega ne bi mogel vedeti?

General Rupnik je storil v najtemnejšem trenutku naše zgodovine vse, kar je mogel, in še mnogo več: Svoje življenje je prostovoljno daroval na oltar domovine; kljub temu, da je imel dovolj priložnosti, da bi se umaknil. Kamor so šli moji fantje, tja pojdem tudi jaz, — je imel navado reči.

„Večje ljubezni nima nihče, kot kdor da življenje za svoje prijatelje,“ trdi naš božji Učenik!

Izdan, ponižan, zaničevan in po rdečih sodnikih svojega lastnega ljudstva na smrt obsojen je general Rupnik padel pod strelom v gramozni jami pri Sv. Križu v Ljubljani...

Zato bo slovenska podeželska duhovščina čuvala nedotakljivost njegove časti in ohranjala njegov slaven spomin!

Zato je naša sveta dolžnost, da smo danes tukaj zbrani, da počastimo poveljnika naše domobranske vojske, ki so jo izdali in vrnili Angleži pa poklali domači partizani. Združeni v hvaležnosti in ljubezni ob njihovem spomeniku, se klanjamo njegovemu spominu in poklanjamo na grob junakov skupaj s cvetjem, besedo in molitvami tudi — naše srce!

Kakor dih iz večnosti in sveti testament naših junakov nam blesti poslednja volja padlih: „Zadnji čas je že, da Slovenci opustimo medsebojne spore in se v krščanski ljubezni zedinimo v trdno slovensko protikomunistično edinstvo v tujini ter damo lep zgled narodu, med katerim živimo! Od sporov imajo korist samo naši sovražniki!“

Pustimo gnilo politiko polpretekle dobe, ki je razdvajala in razkrajala Slovence ter ščuvala druga proti drugi!

Živimo v novi deželi in v novi dobi. — Od blizu smo lahko videli, kam so pripeljale politične stranke velik argentinski narod po klasičnem principu: Divide et impera — razkrajaj, da boš lahko vladal! Vse to je Argentino privedlo na rob propada, v kaos, ki je vodil v komunizem... To so dobro vedeli argentinski rodoljubi in je zato bilo prvo, kar so storili, da so uknili vse politične stranke z geslom: Argentinec — Katolik — Protikomunist

Ali ni zadosti za nas Slovence v zdomstvu, da smo Slovenci — katoliki — protikomunisti? — Geslo naših borcev je bilo: Bog — Narod — Domovina! — Kaj hočemo še več?!

Komunizem je internacionalen in kot krščanstvo nad vsemi političnimi strankami!

Zato je naloga vsakega Slovenca v tujini, da dela za edinost in krščansko ljubezen med nami in za večje spoštovanje svobode in mišljenja vsakega izmed nas!

Kako se trudi Cerkev Kristusova, da bi preko ekumenskega koncila ustvarila bratstva, ljubezen, svobodo in medsebojno spoštovanje za vsako ceno med vsemi rasami in narodi; kako dela za edinost na vseh poljih, da bi se združili vsi, ki imajo še dobro voljo in še verujejo v nadzemskost v

katerikoli obliki, — samo da bi bil postavljen trden temelj v boju proti organiziranemu brezboštvu, materializmu in modernemu poganstvu!

Generalovi vdovi gospe Olgi ter sinovoma in hčerki lahko samo čestitamo, da so imeli tako velikega moža in očeta!

Zakaj slovenski narod je ponosen na junaka Rupnika in njegove domobrance in bo zato njegovo ime zapisano ne samo v bron in v zgodovino, ampak v prav vseh srcih naših ljudi!

ZMAGALI ZA SVOBODO

(Recitacija)

Mladenič je najlepši, ko umre:
postavo vitko smrt z lepoto krona.
Junak, ki je omahnil v cvetu let,
živi v obžalovanju mož, v solzah deklet,
svetlejši, lepši, kot kdaj prej v življenju,
ker padel je na bojnem polju...

Tako se je špartanski pesnik Tirtéus poslovil od svojih padlih borcev pred dlogimi stoletji; tako se spominjamo svojih padlih mi, zbrani na Orlovem vrhu... v obžalovanju mož, v solzah deklet...

V enaindvajsetem letu po njihovi smrti pa nas ne krči več globoka žalost! Ponos preveva naša srca; ponos in veselje, da smo bili med vsemi narodi sveta poklicani prvi za najvišjo daritev na oltar — SVOBODE!

Palma mučeništva, ki jo je sprejelo toliko naših bratov, je tudi palma zmage! Spominjamo se jih: prvih borcev Štajerskega bataljona in Vaških straž; junakov Legije smrti in Suhorja; jate sivih Sokolov z Grčarič in junakov Turjaškega zidovja; branilcev Kočevja in slovenskega Krasa; neustrašenih napadalcev udarnih bataljonov in zvestih branilcev slovenski vasi, trgov in mest...

Spominjamo se ustreljenih, zaklanih, v ogenj pometanih, pretepenih in obešenih; mož in žena, fantov in deklet, starcev in otrok...

Spominjamo se kolen zvezanih, ponosnih slovenskih sinov na zadnjem pohodu v brezna in jame slovenskih gozdcov.

Spominjamo se jih; in čeprav nam srca razbijajo v prsih, imejmo v sebi moč, ponos, čast in odločnost, da jim zakličemo:

ZMAGALI ZA SVOBODO!

Padali so po mestnih ulicah: Župec, Emer, Kikelj, Praprotnik, Ehrlich, Natlačen in še in še.

Padali so naši slovenski možje in žene; celo otroci; padali zdravi in pohabljeni, padali zaznamovani po bratovi roki po vaseh: Bastiči, Kozinovi, Strah, Mausarjevi, Pogačnikova, Brulčevi in še in še.

V tisoče gre njih število. Kdo bi mogel prešteti vse noči groze in trepeta, trpljenja in joka, bolečine in zlobe?

Potem se je narod dvignil!

Sam se je dvignil kot na klic od Zgoraj! Ker komunizma ni maral; ker v njegove obljube ni veroval; ker je tudi že čutil njegove sadove na lastnem narodnem telesu. Vstal je in prijel za puško.

Vstal je prvi slovenski vaški stražar v Loškem potoku 14. maja 1942. Nato v št. Joštu 10. julija; potem kot bi se utrgal plaz — po Dolenjski in Notranjski, po Beli in Suhi krajini.

Vstal je naš rod in zaklical svojo voljo do življenja. 7.000 stražarjev je branilo svoje vasi. Sedem tisoč fantov in mož je v strašnih razmerah okupacije in revolucije zahtevalo svobodo zase in za svoj narod! Zvesti izročilom svojega rodu, — zvesti Bogu — Narodu — Domovini do zadnjega diha so darovali svoja življenja, da bi lahko drugi v miru in svobodi živeli.

Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

Na Grčaricah tabori odred slovenskih četnikov.

Skoraj sami častniki; vsi izobraženi; večina pripada slovenskemu Sokolu. V resnici je na Grčaricah zbran cvet slovenskih sokolskih izobražencev!

So med njimi tudi drugi borci; stari znanci iz prvih dni protikomunističnega upora; preprosti kmečki fantje in delavci. Skupni ideali so jih združili; skupaj se bodo borili.

Skupaj bodo umrli!

Zagrmeli so topovi. Razblinila se je vsa zlaganost govorjenja o boju za osvoboditev: slovenske hiše se rušijo pod laškimi topovi; slovenska življenja se iztekajo pod udarci laških granat.

Skupaj so upali, skupaj so se borili. Skupaj so še poslednjič verjeli v besedo brata — komunista; in skupaj so bili prevarani.

Z žico zvezana zapestia. Mitraljezi. Brzostrelke. Smrt.

Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

V Mozlju, Jelendolu, na Travnji gori?

Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

Vaški stražarji, puntarji za pravico svojega naroda, na okope v Turjak! Kliče vas Slovenski Svobodnjak, ki noče tlačaniti rdečemu Kajnu.

700 junakov bojuje boj za življenje in smrt. 700 junakov toči kri, ker ve, da rdečemu Kajnu verjeti ne more, ker ve, da je svoboda samo ena.

Zagrnil je grad duh krvi in dima, Slovenski Alkazar je ponovni krik našega življenja, naše volje: živeti svobodno ali častno umreti; kot umirajo junaki.

Prenehala je borba; začela se je žaloigra; v nedeljo 19. septembra ob eni in dvajset minut popoldne.

Tunaki: Žuraj, Perne, Miklič, Rogelj, Petelin, dr. Kožuh, Zalokar, Ró-zanca in še in še. Nato krvave Velike Lašče, Ribnica, Kočevje, Mozelj in Jelendol. Stotine razbitih trupel, stotine mrtvih src, ki so ljubile svoj dom in Boga.

Iz njihove velike žrtve je vzkliklo seme Zmage. Njihova mrtva usta ponavljajo prisego kot so jo tik pred predajo: če bo sovražnik, naš brat, tudi zdaj prekršil dano besedo, — tedaj prisegamo pri Vsemogočnem Bogu, da se bomo tisti, ki bomo ostali živi, kot eden dvignili in nadaljevali borbo proti verolomnežu. Borci Turjaka, ali prisegate? — Prisegamo!

Tudi mi prisegamo, da bomo nadaljevali borbo do konca! Do zmage!
Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

Marjan Strniča, Pavle Vošnar, Mladen Milovanović, Stanko Not, Tonček Šinkar, France Malovrh, Jakob Mavec, Rudi Marinčič, Ivan Lisac, Ljubo Konečnik, Marjan Končan, Drago Tomažič, Vlado Kien, Jože Štepec, France Murn, Franc Mihelič, Jelo Capuder, Viktor Habič, Gabrijel Jesenovec, Marjan Jerman, Marjan Bačnik...

V rdeče odeti dvorani, za rdeče pogrnjeno mizo sedijo rdeči sodniki in sodijo...

Pijani obrazi se režijo; nahujskano občinstvo preklinja in pljuje; burka v klavnici se prične...

Krivi ste smrti!

Duhovniki in Sokoli, kmečki fantje in izobraženci — vsi so eno; vsi stojijo sredi rdeče dvorane, pred rdeče pogrnjeno mizo, pred rdečimi sodniki. Vsem se glasi enaka, rdeča sodba:

Krivi ste smrti!

Iz celic doni pesem: Polje, kdo bo tebe ljubil?...

Ob jutranji zori, ki je prezgodaj prišla, se v Mozlju zakrohotaajo rdeče strojnice.

Rumeno listje kočevskih gozdov je obarvano s svežo, rdečo barvo prelite krvi duhovnikov, Sokolov, kmečkih fantov, delavcev in izobražencev...

Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

Slovenski pesnik je zagorel kot plamenica; kot silna plamenica našega upora. Grahovo, — kjer smo izgubili enega največjih slovenskih pesnikov, kjer se nam je rodil največji izpovedovalec naših revolucionarjev, nosilec novega reda: ljubezni in pravice. Kakor boli izguba mladega, nad vse obetajočega pesnika, tako smo ponosni nanj, da je prižgal plamenico našega

upora, da je postal eden klicarjev tistih dni, ki so kazali narodu pot — ne samo z besedo — temveč predvsem s svojim zgledom. Pod skromno, drobno postavo je utripalo veliko srce pesnika, ki kljub mladim letom in vojaški neizkušenosti — daleč presega rdečega krvnika Dakija in vse one, ki so zakrivili smrt Grahovske posadke. Ko o „heroju“ in njegovih junaštvih ne bo več sledu, bodo naši zanamci jemali v roke knjižico Francetovih poezij, ki bodo govorile o njem, o njem, ki je sam kot plamenica izgorel, da je drugim prinesel luč. Luč v zmoto in zmedenost tistega časa, luč, ki bo kazala Slovincem v lepše in srečnejše dni.

Tedaj bodo Slovenke — svobodne tvoje sestrice — nesle tvoj pepel na Žale;
Na Žale, kjer bodo počivali junaki grahovske posadke in največji med njimi — naš France.

Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

Kočevje — mesto krvi, mesto rdeče pravice in podivjanih človeških zveri. Pa tudi mesto junakov, mesto vaše velike zmage.

Napad! Juriš! Predajte se, beli psi. Predajte se, izdajalci slovenskega naroda! Sicer vas pobijemo kot garjave ovce!

Ogenj! — odgovarja naš poveljnik. Vztrajajte, pomoč je blizu! Z nami je Bog! Ne verujte rdečim! Turjak in Grčarice zadosti glasno govorita. Ne dobite nas živih v roke! Poznamo vas, rdeči krvniki! Vaša amnestija je past in velika laž!

Napad je hud. Fantje se bojujejo kot levi. Generallajtnat Avšič ne zmore zidov, še manj src naših junakov. Zastonj se zaletava, zastonj pošilja nove žrtve pred naše utrdbe. Zastonj grozi. Slovenski domobranec ne kloni. Ve, kaj je njegova naloga; ve, kaj narod zahteva od njega. Čista slovenska zastava brez rdeče zvezde plapola. Še plapola, prestreljena in ranjena. Toda še plapola in zastonj si razbija glavo sam generallajtnat Avšič. Zdaj, prav danes bosta maščevana Turjak in Grčarice!

Kočevski junaki! Zmagovalci nad onimi, ki so lagali svetu, da so edini predstavniki in rešitelji svojega naroda, da so nepremagljivi heroji. Pa je naš kmečki fant dokazal, kje je resnica, kje pravica in tudi kje je — Zmaga.

Junaki, ki ste počivali na Orlovem vrhu Ljubljanskega gradu, pa se vas je še tam sovražnik zbal in raztresel vaše gnitje in kosti Bog ve kod; ker ga je bilo strah vaše ponovne Zmage; ker se Vas je bal celo mrtvih; ker se je zbal svojega zločina in njegove sence — svoje vesti; zmage, ki tako hitro prihaja, ki bo zrušila komunizem na Slovenskem za vse čase, ki bo ponovno blagoslovila vašo oskrunjena počivališča.

Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

Vetrinj!

Prva postaja našega križevega pota.

Slovenski vojak, ki ga ni premagal sovražnik na bojnem polju, ki je tako odločno in vztrajno ščitil slovensko zemljo pred napadi mednarodnih komunističnih brigad, je bil zaradi svoje zvestobe in doslednosti, zaradi svoje prevelike zaverovanosti v zapad prav od njega izdan in prodan rdečemu Kajnu.

24. maja se je začel krvavi pot: 40 mož.

27. maja: 600 mož.

28. maja: četrti polk, 2800 vojakov in 200 civilistov.

29. maja: tretji polk — 2800 vojakov.

30. maja: drugi polk — 2800 vojakov.

in 31. maja: 500 vojakov prvega polka.

Vseh skupaj vrnjenih iz Vetrinja preko 10.000 oseb, večina vojakov.

Največ jih počiva po jamah okrog Teharij, Celja, Hrastnika, Podutika, Škofje Loke; in glavnina — v Kočevskem Rogu.

Njih telesa so strohnela; toda njih zmaga je večja — kot bi mogla biti na še tako odločilni fronti.

Komunizem je danes doma v polemu. V dvajsetih letih je dokazal, da ni zmožen voditi usode naroda, da ni zmožen izpolniti ene same obljube; da je v popolnem duhovnem in gospodarskem razkroju. Revolucija in vsa tista, takrat tako opevana gesla so danes mrtva; brez upanja na izpolnitev. Komunizem je rodil sad, grozen sad; a je obenem prinesel zadoščenje našim junakom, ki so že pred 25 leti opozarjali narod in svet, kaj se bo zgodilo, če komunizem zmaga.

Zato že danes zmagovito vihra zastava naših polkov, te resnične narodne vojske, ki je zmagala tisti trenutek, ko je omahnila v množične grobove. Skozi noč velikega petka bo prišlo zmagoslavno Vstajenje Velike nedelje.

Ponosni smo na vas, junaki; pokazali ste svetu, kje je Resnica. Za nje zmago ste prinesli največjo žrtev — dali ste svoja življenja.

Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

Maj 1945. Tako sveže je bilo tisto nedeljsko jutro in pod Golovcem se je vlekla rahla megla. Šentpetrski zvon je vabil k maši. Ranjeni domobranci so bili kar korajžni. Tako toplo je pomlad božala rane, čeprav sta v zraku viseli negotovost in skrb. Ranjeni vojaki so z očmi poljubljali visoke zvonike, nebotičnik, zelenje Tivolija in Golovca in sivi grad, ki je kakor starec bdel ob mrtvih junakih na Orlovem vrhu.

Zbogom, Ljubljana! Zbogom, Kranj, Lesce, Radovljica!

Tam nekje od Bleda je zazvonilo. Fantje so molili. Toliko prošnja je bilo zlitih v ta daljni, neznani zvon...

Partizani, ne moremo naprej! Kdor more, naj izstopi, naj se nam pridruži!

Nekateri lezejo po štirih, drugi z bergljami. 150 ranjencev ostane na progi. Sami s svojimi ranami, ki bolijo, silno bolijo. Z njimi je kot svetla luč kurat Jenko.

V nekaj trenutkih so se zavalili na vagone oni, ki so prihajali s krinko svobode in pravice, pa so prinašali grozo in smrt.

Ljubljana je nosila glavni del. Nekoč ponos našega življenja in prosvetljenstva, danes podoba pekla in zlobe. „Tu jih pobijte, garjave pse! Pod vlak z njimi! V Ljubljano jih zmečite, hudiče!“

Tedaj rane niso več bolele; le srečanje z Ljubljano je žgalo, silno žgalo. Gnili so telesa, neobvezani in zasramovani so čakali svojega konca.

Potem se je čez nekaj dni ustavil kamion. Fantje so slutili svojo pot in so bili veseli. Zapeli so in molili, predno so jih naložili kot posekana debla.

Po gnojnih ranah in krvi je dišalo tisti majski večer. Po sovraštvu sta zaudarjala Ljubljana in nje prebivalci. A Bog je čakal — in morda še čaka... —

Brezarjev graben je sprejel svoje junake...

Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

Pokončati je treba vso domobransko zalego! Tudi otroke!

Strašna obsodba; nov Herodov zločin!

Sredi vročega junijskega popoldneva leži na deri — vozu na dvorišču teharskega taborišča 12 otrok. 12 dojenčkov. Drobná telesa trepetajo; oči in obraze jim žge neusmiljeno sonce. Matere norijo: „Vrnite nam otroke! Pobijte nas; samo nedolžne otroke pustite!“

Rdeči hudič pa se smeji! V dušo in srce reže njegov krohot.

Pokončati je treba vso domobransko zalego!

Otroci se zvijajo; nekateri so že omagali in drobne ustnice se ne premikajo več. Matere si pulijo lase; puškina kopita jim ne pustijo do voza.

Na deri se trupelca ne premikajo več.

Zvečer so napregli dva konja in dero odpeljali. Pobili so jih, kar jih ni že preje pomrlo na soncu. Pobili so jih — kot so prav takrat pobijali njihove očete, da so si potem lahko vzeli še njihove matere.

Največji greh komunistične revolucije; najstrašnejši pečat pokvarjenosti slovenskega komunista!

12 otrok, 12 dojenčkov — je umrlo tistega strašnega dne.

Toda pri Bogu smo dobili največje priprošnjike v zboru naših angelov. Dvanajst angelov, ki imajo med slovenskimi mučenci najlepše in najvišje mesto. Zakaj v njih srcih še ni bilo sovraštva; in njih ustnice niso izpregovorile obsodbe.

Tudi zanje zahtevamo skromno počivališče. Tudi zanje zahtevamo

košček svete slovenske zemlje, da bomo postavili nanj belega angela, ki bo klical ljubezen in odpuščanje...

Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

ZMAGALI ZA SVOBODO!

Kjerkoli pa je kdo zmagal za svobodo, tam so ljudje postavljali znamenja: mogočne zgradbe, visoke svetilnike, preproste, v kamen vzdane plošče in — križe... —

Ničesar ne zahtevamo od morilcev cveta slovenske mladine našega rodu! Ničesar ne terjamo;

ker iz njihovih rok ne more priti ne povračilo, ne tolažba ne zadoščenje, ne opravičilo,

dokler ni v njihovih srcih — obžalovanja! — —

Znamenje pa mora biti postavljeno!

Tam, kjer so padli za svobodo!

V Kočevskem Rogu!

Pri Teharjih!

V Podutiku!

Kdaj boste dali na njih gnitje križ?

Gornja recitacija je bila izvajana ob priliki letošnje spominske proslave za padlimi borci na Orlovem vrhu slovenske pristave pri Clevelandu, Ohio. — Op. ur.

POZIV IZ PRETEKLOSTI ZA BODOČNOST

Pomnimo! V tem največjem svetovnem viharju je naš mali narod podoben drobceni ladjici, ki pleše na viharjih valovih. Če ladja ni dovolj trdno sestavljena, se viharjem ne bo mogla upreti in se bo potopila.

Zavedajmo se že vendar tega! Skrajno potrebno je, da prenehamo s politično razcepljenostjo. Komur se je pretežko ločiti od strankarskih, klikarskih ali celo osebnih špekulacij, naj se spomni našega trpečega kmeta in delavca, ki bosta nekoč marsikoga klicala na odgovornost za vsa škodljiva podvzvetja, pa bo videl obenem tudi nesmisel svojih osebnih, nekritičnih sumničenj, nevoščljivosti, zavisti, računov. Rajši se trudimo vsak po svojih močeh in zmožnostih, da bomo končno premostili tudi vse prepade med posameznimi stanovi. V edino uspešni krepko skovani protikomunistični slovenski organizaciji pripravljajmo z vsemi poštenimi silami prav posebne pogoje za stalni mir med delodajalci in delojemalci!

General Leon Rupnik na velikem protikomunističnem taboru v D. M. v Polju, dne 7. avgusta 1944

Branje med vrsticami

V roke sem dobil prvo in drugo knjigo „Ljubljana v ilegali“. V njej je rečeno, da je namenjena zgodovinarjem, da bodo mogli natančneje opisati tedanji položaj, in šolam, da bo slovenska mladina spoznala, koliko so njihovi očetje žrtvovali v boju za svobodo. Tisti, ki ta boj poznajo samo iz knjig, bodo tem ugotovitvam do neke mere morda celo verjeli; vsem drugim je opisovanje le propagandnega značaja za doseg tistega, česar z revolucijo niso mogli doseči in za pokrivanje zločinov, ki jih je KPS nad našim narodom zagrešila na račun svobode.

Gradivo so zbrali in uredili trije „uredniki“; zapisano pa je, da je za to delo dalo podatke nad tisoč oseb. Gradiva je bilo menda toliko, da vsega ne bo mogoče objaviti, ampak bodo v štirih knjigah opisali le najbolj značilne dogodke tistih dni. Mi bi rekli: zapisali bodo samo stvari, ki so jim v trenutno korist; vse drugo ni važno.

*

Večji del prve knjige opisuje podtalno delo komunistov v letih pred 2. svetovno vojno. Zanimivo je, na kako zvižajne načine so pripravljali pot revoluciji. Vse je bilo zavito v svobodoljubna ter človečanska gesla in imena organizacij, za katerimi so se skrivali. Borili so se za „boljše življenjske pogoje, za mir, za krajši delovni čas, za večje plače, proti izkoriščanju in drugini itd. itd.“ Hujskali so ljudi proti delodajalcem, med delom so po tovarnah prirejali sestanke in mitinge, na katerih so organizirali stavke in širili komunistični nauk. Vse je šlo na račun delodajalca; obenem pa so kričali, kako so izkoriščani, kakšna krivica se je godila, če se je delodajalec tega ali onega postopača le naveličal ter ga odpustil. Vedno so poudarjali blagor delavca in kmeta, „pozabljali pa so nase in doprinašali žrtve“.

Koliko je bilo v tem resnice, je pokazala že revolucija, še bolj pa njihova oblast po vojni, ki je kmeta okradla zemlje in vsega, kar je tekom desetletij prigaral; delavec pa mora lačen in nag kričati o „svobodi“ in nesluteni višini življenjskega standarda. Boljše delovne pogoje je nadomestilo „prostovoljno“ udarniško delo tudi do šestnajst ur na dan in sedem dni na teden; a ne kmet ne delavec nimata pravice do stavke, da bi izrazilo ogorčenje in protestirala proti krivici, ki se jim godi.

Iz teh zapiskov se vidi, da je peščica revolucionarjev pripravljala kaos že dolga leta pred vojno. Kjer je vladal red, tam so sejali razdor in sovraštvo.

Čeprav prva knjiga v glavnem obravnava neposredno dobo pred vojno, so sestavki polni govora o „reakciji“, „beli gardi“, „domobrantskih izdajalcih“ itd.

Poznali so seveda pot revolucije, zato so vedeli, da bodo povzročili odpor; to so tudi hoteli, da so vsaj za nevedneže lahko opravičili svoje nasilje in klanje. Zanimivo je tudi, da so na svojih sestankih že pred vojno govorili o zbiranju orožja ter svoje privržence vadili v ravnanju z orožjem, v diverzantskih akcijah in vohunstvu.

Četudi prva knjiga prinaša prispevke nad tridesetih oseb, druga pa še več, vendar v glavnem vsi govore o peščici komunistov, ki so vse vodili. Prav tako tudi vsi govore o istih „akcijah“, ki so za poštenega človeka čisto navadno rovarjenje in uničevanje.

Na mnogih mestih je opisovanje partizanskih „junaštev“ naravnost bajeslovno. Bravec nehote pride do prepričanja, da je bilo komunistično partizanstvo že 1941. leta tako vsenaroden masovni pokret, da je bilo vidno na vsakem koraku.

„Razorožitve in ubijanje okupatorjevih vojakov je bilo na dnevnem redu. Ilegalno časopisje je bilo tako razširjeno, da ga je praktično bral vsak Slovenec. Vse ulice so bile nastlane z listki, rdečimi zvezdami in podobnimi. Hiše in ceste so bile popisane z osvobodilnimi gesli.“

Tako pravijo ti zapiski. Toda kdor je bil tedaj v Ljubljani, ve, da so te trditve zelo daleč od resnice. Šele pozimi 1941/42 se je poleg četnikov slišalo tudi ime „partizani“, pa še tedaj je bilo namenoma vse zmedeno in nejasno, ker je bilo rdečim kolovodjem veliko do tega, da narod komunistične zarote ne spozna. Da so se bali pokazati svoj pravi obraz, je v knjigi tudi rečeno; še bolj pa prikazuje resnico o „vsenarodnem obsegu“ partizanstva neprestano ponavljanje o kamuflaciji. Prav s temi krinkami in prikrievanjem so posebno v prvi dobi pridobili tudi kakšnega poštenjaka; a ko so ti zapeljanci spoznali resnico, je bilo prepozno.

Kar smešno je pisanje o partizanskih borcih, „ki so vse žrtvovali za svobodo slovenskega delavca, kmeta in izobraženca“. Mnogo imen mi je poznanih še iz ljubljanskih šol; nekaterih se še prav dobro spominjam. Večina so bili fantje brez srčne kulture in brez cilja. Sicer pa vsak za svojo vas ve, kakšne kvalitete ljudje so odhajali v partizane.

Niti malo ne prepričava poglavja o dokumentni tehniki. Nekaj je res, večina pa je napihnjeno kot vse drugo. Napisano je celo, da je nekdo veliko naredil v eni od teh ilegalnih tiskarn; dotični pa zanika, da bi se s tem sploh kdaj bavil. Prav tako je nešteto krat navedenih nekaj imen najbolj razvpitih komunistov, „drugih se pa pisec ne spominja več“.

Vse delo je metanje peska v oči; toda nekaterim stvarjem posvečajo še posebno pozornost. Ni težko ugotoviti, da je namen tega, odvrniti ljudi od resnice. Jasno je, da je v teh poglavjih marsikaj ravno narobe res. V to kategorijo lahko štejemo ugotovitve o „prostovoljcih“, prostovoljnem

Množica svobodnih Slovencev, ki se je 4. septembra 1966 zbrala z go. Olgo Rupnikovo in člani generalove družine, da počasti spomin vrhovnega poveljnika slovenske domobranske vojske v osrednji slovenski hiši v Buenos Airesu, je dala mogočen dokaz slovenskega poštenja, zaradi katerega smo se uprli navalu komunizma za časa tuje okupacije.

•davku za partizane in OF, rašiški četi, enakopravnosti, prvih likvidacijah in o začetku OF.

Zelo se trudijo prikazati, da so bili „prostovoljci“ edini, ki so bili pripravljeni braniti Jugoslavijo. Na nešteti mestih so objavljeni letaki, ki so vojne obveznike pozivali na obrambo domovine. Kdaj so te letake sfabricirali, ve Bog! Ni pa naveden poziv KPS oficirjem, podoficirjem in vojakom, naj se ne odzovejo mobilizaciji za „imperialistično vojno“, ker so koristi delovnih ljudi zadosti zajamčene s pogodbo Hitler—Stalin. V istem letaku se tudi že zaletavajo v angloameriške imperialiste.

Izpod peresa pa so jim le ušli drobci, ki razkrinkavajo komunistične namene. Tako je pri zbiranju orožja zapisano, da so zbiranje pripravljali že pred vojno; po predhodnem dogovoru je cel bataljon odložil orožje na določenem mestu, potem pa so ga komunisti pobrali in zakopali. „Prostovoljci“ so povsod širili zmedo in paniko. Vodilni komunisti so stremeli za

tem, da bi bili ti „prostovoljci“ pod posebno komando SKOJ-a. Aleš Baebler je že v Kočevju nagovarjal vojake, naj odidejo v partizane. Vse to je bilo še v času, ko sta Jugoslavija in jugoslovanska vojska še obstajali. Kar temu še manjka, je zapisal Boris Kidrič v Delu (maj 1945): „Ponosen sem, da smo uničili ta jugoslovanski nestvor!“

Radi bi prikazali 27. april kot rojstni dan OF, a imajo s tem datumom težave. Niti vsi komunisti s tem ne soglašajo. Za to se zavzemajo največ zaradi tega, da bi pokrili protinarodno delovanje komunistov takoj po razsulu Jugoslavije. Tedaj so bili Sovjeti še zavezniki Nemcev, zato so tudi komunisti delali za naciste. Vodilni komunisti: dr. Jože Vilfan, dr. Aleš Stanovnik in dr. Jože Pokorn so bili takoj prve tedne v škofovih zavodih v št. Vidu, kjer je bil zbiralni in preseljevalni center, postavljeni za urejanje kartoteke ljudi, katere je Gestapo nameravala izseliti. Komunisti in njihovi simpatizerji so se vračali domov, nekomunisti pa so bili poslani v Srbijo in kasneje v Nemčijo.

Toda ne glede na to, so razni komunisti točno povedali, kdaj so začeli misliti na „upor“. Milovan Djilas je dejal: „Mi smo pozvali narod na upor, ko je Nemčija napadla Sovjetsko zvezo“ (22. junija 1941). Kardelj pa pravi: „Točno je: prvi upor se je začel po 22. juniju 1941. Naravno je, da je tako.“

Otročje skušajo opravičiti svoje umore; posebno prve. V obtožnici ing. Fanouča Emerja, ki je bil prva žrtev rdeče revolucije, je med drugim rečeno, da je bil od OF obsojen na smrt zato, ker je s smrtjo grozil uglednemu duhovniku in dvema študentoma. Resnica je, da je padel zato, ker je prvi začel misliti na oborožen upor proti okupatorju in proti rdeči zaroti. Rdeči niso prenesli tekmeča, še manj pa organizatorja proti njim, zato so ga spravili s poti. Tudi ta obtožnica je verjetno delo poznejše propagande, ki bi rada komunizem prikazala kot osvoboditelja vsega, tudi vere. Kako je vse to zlagano, dokazujejo dolge vrste zverinsko pomorjenih duhovnikov in slovenskih dijakov, ki so komunizem odklonili kot zločinsko gibanje.

Koliko je resnice na moči in podvigih „rašiške čete“, verjetno nihče ne ve. Dejstvo pa je, da je povzročila požig prve slovenske vasi — Rašice. Nihče ne more za to dejanje opravičevati Nemcev; toda tudi komunisti niso opravičeni. Najmanj oni. Komunisti so Jugoslavijo naravnost pahnili v vojno. Ko je bila Jugoslavija premagana, je bilo treba s tem stanjem računati, ne pa izzivati okupatorja v času, ko je bilo računati le na okupatorjevo maščevanje, pomoči pa ni bilo od nikjer pričakovati. In če komunizem, ki niso nič drugega kot rdeči okupatorji, že ni bilo mar trpljenja naroda, bi morali vsaj pomisliti, da sami kot „oblast“ ne dopuščajo niti besede proti njim, kaj šele upora ali pobijanja. Če bi bili dosledni, bi morali zdaj narodu dovoliti svobodo. Ker pa tega ne morejo, bi vsaj tega rašiškega rovarjenja ne smeli prikazovati kot nekaj junaškega v boju za narod.

Ko je bila ta rašiška četa razbita, je še enkrat pokazala svoj „boj za narod“, predvsem pa svoj pravi obraz. Ostanke so se zatekli v Dolomite,

vodstvo v Ljubljani pa je z njimi pripravljalo napad na Preserski most. O tem „napadu“ je v knjigi med drugim rečeno, da so partizani prisilili brata Lichtenberga, ki sta se ravno vračala v čolnu domov, da sta jim do mostu prepeljala municijo. Da napada ne bi izdala, so ju izpustili šele po končani akciji.

Ko so tako razdražili Italijane (štirje so bili menda ubiti), so se po partizansko razbežali; nekateri v Krim, drugi v Babno goro. Posledice pa so prepustili narodu. Razumljivo; Italijani so se za to „osvobodilno akcijo“ maščevali. Aretirali so 69 moških. Od teh so pozneje 16 ustrelili kot talce. Italijanski časopisi so ta napad razpihnili kot resno akcijo, ker so se fašisti veliko raje sprehajali po Sloveniji, kot pa, da bi se borili nekje daleč v Rusiji. Kmalu nato so partizani pobili Lichtenbergovo družino, da bi tako krivdo partije zvalili nanje. Tako so fašisti in komunisti odnesli vsak svojo korist, škodo pa je trpel narod.

In v knjigi so zdaj komunisti zapisali takole: „Ugotovljamo, da predstavlja sodba italijanske imperijalistične justice tako v moralnem kakor v pravnem pogledu — umor. Sodniki so se namreč dobro zavedali, da obsojenci niso storili dejanj, zaradi katerih so jih obsodili...“

Vzemimo isto merilo in se vprašajmo: Kaj je potemtakem zverinski umor dvanaest tisoč domobrancev in še toliko tisočev drugih, ki so jih komunisti poklali brez sodbe?! Samo zato, ker so se borili proti zločinu, so jih poleg vseh drugih prestopkov pobili po končani vojni!

Na to rdeči še niso dali odgovora, a sodba je pisana tudi njim; poročila od doma namreč povedo, da morilcev med narodom ni več: mnogi so si sami končali življenje, drugi besne po norišnicah.

*

Že sami začetki partizanstva lepo povedo, kakšne vrste svobodo je to gibanje pripravljalo. Ko je bilo še vse polno različnih gledanj in so komunisti na vsakem koraku obljubljali popolno svobodo v vsakem oziru, — seveda je bilo rečeno, da bo to šele po vojni, — so se tudi že pojavljali primeri, ko so komunisti tlačili mnenje drugih skupin z ugotovitvami, da mora v času upora vse ubogati samo partijo. Razlike so morale biti resne, da so o tem celo v knjigi zapisali. Krščanski socialisti in nekateri sokoli, ki so pomagali partizanstvo spraviti na noge, so torej imeli v boju samo pravico umirati. Koliko besede pa imajo te skupine danes, tega ni treba nikomu več pojasnjevati in ga prepričavati.

*

V knjigi so dalje zelo zanimive ugotovitve, kako so nekateri sloji še posebno pomagali partizanom. Med temi so najbolj vidni železničarji, poštarji, žandarji in zdravniki. Komunisti jih štejejo med najbolj zapostavljene in najslabše plačane, zato so se tako idealno dali na razpolago

OF. Takšno je mnenje komunistov; a večina drugih bo verjetno mnenja, da so bili prav med temi sloji največji lenuhi in delomržeži. Seveda so bile tudi izjeme. Na splošno so npr. železniški čuvaji imeli časa na pretek; uporabili so ga za branje rdeče propagande, knjig in brošur.

Poštarji so prenašali in prevažali ilegalno pošto in celo orožje, odpirali so pisma in potom teh pisem nekomuniste ovajali partizanom in okupatorju. Še posebno važni so bili železničarji, ki so imeli prosto pot po vsej Sloveniji in tudi izven nje. V Ljubljani so nalagali orožje, obleko, odeje, sanitetni in propagandni material, potem pa vse odvažali na razne javke. Vagone z vojaškim materialom so puščali na slepih tirih, jih preplombirali ter odpremeljali na določene kraje, kjer so jih praznili partizani.

Niž lepšega dela niso pripravljali žandarji. Javno so delali za okupatorja, tajno pa za partizanstvo. Prvo orožje so rdeči dobili prav od orožnikov. Prav tako so imeli dostop do raznih tajnih vojaških informacij, nameravanih akcij in aretacij. Vse to so posredovali partizanom, ki so se potem lahko umikali, pobijali svoje politične nasprotnike in podobno.

Zdravniki so imeli po bolnišnicah cele oddelke za zdravljenje ilegalcev in ranjencev. Odhajali so na teren zdraviti ranjene partizane, v gozdove so odpremeljali sanitetni material in cele bolniške postaje. Iz težkih domobranskih ranjencev, ki so bili pod narkozo, so vlekli razne vojaške tajnosti. Kradli so jim legitimacije in druge dokumente, kar so potem kopirali. S tem seomogočali komunističnim funkcionarjem in kudidjem legalen prehod v Ljubljano.

Vsaj tako je v knjigah zapisano. Koliko teh „podvigov“ so res izvršili, verjetno nihče nikoli ne bo dognal. Kar je že bilo pa vendar jasno, kaže na to, da so se posluževali poti, na katere naš protikomunistični tabor ni računal. Zato ni čudno, da je bilo vse tako mirano.

O komunističnem vohunskem delu je rečeno tole:

„Obveščevalna služba je prodrla v vse važne postojanke sovražnikovega delovanja v Ljubljani: v sedež italijanskega vojaškega poveljstva, fašistične tajne policije OVRA in h karabinerjem; v visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino, v poveljstvo italijanskih fašističnih enot, v sodne in karabinerske zapore, v zapore bele garde, v politično policijo in kvesturo, v policijske postaje, v Natlačenovo hišo, v škofije, v krajevne centre BG in skladišča orožja; v Rokodelski dom, kjer je bil sedež SL, v frančiškanski samostan, v Salezijanski zavod na Rakovniku in na Kodeljevem, na Novem trgu 1, v četniško pisarno v Gledališki ulici 11, v državno obveščevalno službo; v Center 7 na Miklošičevi cesti 7, kjer je bila pisarna VS, v četniški center v nebotičniku, v sedež Gestapa v hotelu Miklič in v banki Slaviji, v pisarno slovenskega narodnega zbora v Tavčarjevi ulici, v razna župnišča, v plavogardistično obveščevalno službo, v poveljstvo domobrancev, v sedež NL v Gradišču, v center SL na Tyrševi cesti, v center Ehrlichove Straže itd.“

Ko bi komunisti ne naredili nič drugega kot to, kar je rečeno za njihovo obveščevalno službo, je že odveč vprašanje: Kako je mogoče, da so komunisti na Slovenskem zmagali?

Slovenska predvojna družba je ustvarila ozračje, v katerem so se redili paraziti vseh vrst, dostikrat s podporo strank. Družba, ki v sebi vse to dopusti, je gnila, rakasta družba, zato je bil njen polom zgodovinska nujnost. Škoda je le v tem, da so ti grehi zahtevali toliko nedolžnih žrtev. Upajmo, da bo trpljenje rojakov doma narod zresnilo in očistilo preteklih zablod ter mu pokazalo novo pot. Emigracija, kakršna je, za bodočnost naroda ne pomeni nič.

*

S kratkimi pripombami bi to bil površen pogled v prvo in drugo knjigo „Ljubljane v ilegali“. Napovedano je bilo, da bosta sledili vsaj še dve knjigi. Po najnovejših poročilih knjig ne bo. Vzroka za to ne povedo. Sicer ga ni treba, ker ga vsi poznamo: Naslednja knjiga bi morala opisovati odpor proti rdečemu terorju, česar ni mogoče prezreti. Tedaj je spregovoril narod in nikakor ne v prid komunistom. Tega pa komunisti ne morejo in ne bodo priznali, dokler bodo na oblasti.

Iz istega razloga tudi ne bo napovedane knjige „Domobranstvo“ kot nadaljevanje „Belogardizma“, ker bi bilo s priznanjem domobranstva tudi treba odgovoriti, kaj se je z njimi zgodilo. Za tak odgovor pa rdeči nimajo korajže ne pred svetom še manj pa pred narodom. Temu pa se pridruži tudi dejstvo, da so bile v belogardizmu tako debele laži, da jim niti sami partiji ne verjamejo.

Ameriška legija počastila begunca iz Jugoslavije

Izvršni odbor Ameriške legije v Pensilvaniji, ZDA, je pred nedavnim podelil dr. Petru Vujačiću patriotično nagrado za njegovo odločno stališče proti komunizmu in komunističnim lažem — propagandi. Dr. Vujačić, begunec iz Jugoslavije, je bil asistent fizike na Pennsylvania State University. Uprava je dovolila predvajanje komunističnega propagandnega filma o Vietnamu v univerzitetnih prostorih. Dr. Vujačić je iz protesta izstopil iz profesorskega zbora. Razložil je, da načelno ni proti predvajanju takega filma, če bi to bilo predhodno objavljeno in razloženo, za kaj gre. Film, ki je bil predvajan brez komentarja ali razloga, pa je navadna komunistična propaganda, ki hoče pokazati, da je ameriški nastop v Vietnamu popolnoma zgrešen in napadalen. Take in podobne filme, tako je rekel bivši profesor, so komunisti kazali doma v Jugoslaviji z namenom, da bi z njimi razvili fanatizem pri študentih in dopovedali, kako so komunisti za mir.

Podzemna Cerkev v Rusiji. V Rusiji obstoji že dolgo let podzemna Cerkev, ki ne prizna avtoritete patriarhata. Gibanje je postalo že tako močno, da je vzbudilo pozornost sovjetskih ateistov, o čemur priča serija člankov, objavljenih v njihovem mesečnem glasilu „Znanost in religija“. Podzemna Cerkev je posebno razširjena po sibirski Taigi, kjer razpolaga celo s samostani in misijonskimi šolami za mlade vernike.

Udbaši med Titovimi diplomati. Po mnenju zahodnoevropskih obveščevalnih strokovnjakov je vsaki peti uslužbenec pri Titovih diplomatskih predstavništvi član zloglasne Udbe.

Sovjetski računi brez krčmarja. Leta 1961 je na XXII. kongresu Sovjetske komunistične stranke izjavil njen tedanji tajnik Hruščov, da bo v prihodnjem desetletju Sovjetska zveza dosegla in prekosila ZDA v industrijski produkciji. Takrat je sovjetska industrijska produkcija znašala 60 odstotkov ameriške. Leta 1962 se je zvišala na 60,9, leta 1963 na 62,9, leta 1964 na 63,4, leta 1965 na 63,7, za letos pa se ceni, da bo ostala na isti višini. Sovjetska zveza je torej v prvi polovici desetletja kljub vsem naporom uspela le malenkostno zmanjšati razdaljo, ki jo loči od ZDA na področju industrijske produkcije. Da bi se v drugi polovici desetletja razdalja občutno zmanjšala, ni verjetno, saj je letos ostala ista kot lansko leto. Leta 1971 torej Sovjetska zveza ne samo da ne bo prekosila ZDA v produkciji, kakor je napovedoval Hruščov, ampak bo še vedno daleč za njo, kar je sklepati na podlagi njenega dosedanjega produkcijskega ritma.

Racioniranje živil na Kubi. Zaradi pomanjkanja živil in drugih življenjskih potrebščin je komunistična vlada na Kubi bila prisiljena vpeljati racioniranje. Za sedaj pride na osebo mesečno: 1.500 g masti, 500 g olja, 1500 g mesa, 1500 g riža, 250 g masla, 3.000 g kondenziranega mleka, 250 g kave, 3 koščki toaletnega mila in 1 zobna pasta. Racionirane so tudi tkanine.

Konec najstarejše azijske KP. Indonezijske komunistične stranke, ki je imela 3 milijone članov in bila po letih svojega obstoja najstarejša med komunističnimi strankami v Aziji — ni več! Krvavo vstajo, ki jo je bila začela 1. oktobra lanskega leta, da bi se polastila oblasti v državi, je dobesedno plačala s svojo glavo: Njenega šefa Aidita so ubili protikomunisti konec novembra. Konec maja letos pa je padel pod kroglami padalskega komandosa njegov namestnik Mohamed Lukman. Nekoliko dni pozneje so kmetje ujeli in ubili člana politbiroja Rewanga in še tri strankine funkcionarje, ki so se skupaj skrivali. Od 9 članov politbiroja so živi in se skrivajo samo še trije.

Na Sumatri je vojaški guverner dal napraviti v džungli več „komunističnih vasi“, kamor odhajajo iz zaporov odpuščeni komunisti, ker jih v domače vasi ljudje nočejo sprejeti.

Č. g. župnik Albin Avguštin, duh. vodja glasila „Tabor“, je ob koncu spominske proslave ob 20. obletnici mučeniške smrti gen. Leona Rupnika doživeto zmolil molitev „Reši me“, ki jo je pel tudi zbor Gallus in so jo s pietetno spoštljivostjo spremljali v osrednji hiši v Buenos Airesu zbrani protikomunistični Slovenci

MNENJA IN VRENJA

20. OBLETNICA VERINJSKE TRAGEDIJE 1945 — 1965.

Izdal in založil Tiskovni sklad ZDSPB TABOR.

Tisk in oprema: Calinda Press, Inc., Cleveland, Ohio, U. S. A.

Natisnjeno v 500 izvodih.

Po veličastni proslavi 20. obletnice Vetrinjske tragedije je ZDSPB TABOR izdala luksuzni album, ki bo poleg enournega zvočnega barvnega filma ostal pomemben zgodovinski dokument za rodove, ki prihajajo za nami in se bodo iz naših napak, pa tudi iz naših uspehov učili. V moderni mapi pripetih 18 listov finega ilustracijskega papirja bo ohranilo za zgodovino 7 velikih reprodukcij barvnih fotografij, ki sta jih ob proslavi napravila Ivan Hauptman in Zdravko Novak, pa besedilo, ki so ga za proslavo prispevali ali priredili pesnik Marijan Jakopič, ing. France Grum, Zdravko Novak — in mogoče še kdo, ki je ostal v anonimnosti, pa zato njegova zasluga ni zmanjšana. — Album bo poleg zgodovinske dokumentarnosti ohranil tudi primer, kako naj hvaležen, sebi zvest narod časti junake, preko katerih žrtve raste v veličino. — Vsem, ki so izdajo tega dragocenega spominka omogočili, poleg našega priznanja tudi: Bog plačaj! Pi. Ka.

Naj čuje nas zemlje krog!

Na dan 20. obletnice smrti generala Leona Rupnika, v nedeljo, dne 4. septembra 1966 ob 7 zvečer, je priljubljena radijska postaja La Porteña v večmilijonski argentinski prestolnici Buenos Aires prenašala program „Sentimiento y voz del mundo“ (Čustvovanje in glas sveta), ki ga je posvetila Slovencem. Oddaja, ki je karakterizirana kot „poslanica glasbe in pesmi, namenjena vsem narodom, ki soživijo z nami“, je med milijonskimi argentinskimi poslušalci silno priljubljena, ker prinaša glasbo in pesmi z vseh koncev sveta ter Argentine seznanja in povezuje z vsemi narodi zemeljske oble. Poznani in priljubljeni argentinski radijski komentator in poročevalec **Roberto Torral**, ki te programe pripravlja in vodi, je tokrat oddajo začel s slovensko himno. Nato je predvajal same domobranske napeve, med katerimi se je posebej koračnica generala Rupnika argentinskim poslušalcem tako zajedla v posluš, da smo jo drugi dan celo slišali požvižgovati na širokih buenosaireskih avenijah. S svojim karakterističnim, markantnim glasom je govoril sledeče besede, ki jih za naše bralce prenašamo v slovenskem prevodu:

Slovenija meji na Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško ter ima izhod na Jadransko morje v Tržaškem zalivu. Dežela je prepolna izrednih naravnih lepot. Zasneženi vrhovi visokih gora se dvigajo nad tisočletnimi gozdovi, med katerimi se vijejo blesteče reke in bleščajo kristalna jezera. Slovite so prekrasne podzemeljske jame Slovenije.

Prebivalstvo Slovenije je skoraj izključno gorniško, z visoko kulturno in tehnično stopnjo in ga karakterizira vesel značaj, ki ga vzdržuje navkljub trdi borbi za obstanek.

Ta številčno sicer majhen, pa skozi vso svojo zgodovino zaradi junaških in slavnih bojev v obrambi Zapada velik narod, je doživel svojo največjo nesrečo v drugi svetovni vojni. Ko so ga razčetrili zunanji sovražniki, je moral kaj kmalu občutiti tudi peklensko delo mednarodnega komunizma, ki je prav takrat sprožil svojo akcijo, da bi se polastil dežele. Rdeče tolpe so s svojim nastopom med rušenjem, ubijanjem, ropanjem in požiganjem uveljavljale znamenje krvave zvezde.

Stanje je bilo nevzdržno. Ni bilo nikogar, ki bi trpečemu prebivalstvu prožil roko v pomoč, nikogar, ki bi posušil solzo tega junaškega naroda, ki ni imel drugega greha, kot željo, da bi smel živeti v svobodi in miru.

V tem usodnem trenutku se je dvignila v orožju srčika Slovenije. Divizijski general **Leon Rupnik** je prezirajoč smrt razvil čisto belo-modro-rdečo slovensko trobojnico in pozval svoj narod v borbo na življenje in smrt proti komunistični tiraniji.

Tako so nastali **domobranci**, prostovoljci nove slovenske vojske ter se vrgli v boj in pomedli boljševeke z domače grude.

Toda žrtev je bila zaman! — Usoda njihove domovine je bila zapečatena v Jalti. Odločili so jo ljudje, ki za to delo še vedeli niso!

Komunisti so se vrgli v napad s pomočjo neštevilnih ruskih in bolgarskih čet. Slovenske čete navzlic junaški hrabrosti niso mogle sovražnika zadržati in so se morale umakniti. V neprestanih junaških borbah so vojščaki končno morali prekoračiti mejo v zdomstvo. Tam so bili nikdar premagani bojevniki razoroženi in v skladu z dogovorom v Jalti izročeni v roke komunistom.

Konec 12.000 častnikov, podčastnikov in vojakov slovenske domobranske vojske je bil strahoten. Vsi so bili pobiti na najbolj zverinski način!

Ustreljen je bil tudi prezident in vrhovni poveljnik slovenske vojske, divizijski general **Leon Rupnik**.

Žrtev teh mučencev bo slovenski narod ohranil v večnem spominu. Po navdihu tega močnega zgleda bo nekega dne zlomil suženske verige in zopet zaživel v svobodi!

Danes — 4. septembra 1966 — natančno dvajset let po mučeniški smrti divizijskega generala **Leona Rupnika**, so bivši slovenski protikomunistični bojevniki, ki so si zaradi gostoljubnosti velikega argentinskega naroda lahko tu zopet postavili svoja ognjišča, izkazali slovesno spoštovanje spominu svojega junaškega vodnika in tovarišev v orožju, ki so padli v obrambi svobode, enakosti in pravice — za Slovenijo.

Zaradi plemenite, bratske naklonjenosti argentinskega komentarista g. **Roberta Torrala**, ki mu bomo slovenski domobranci ohranili globoko v sreih doživeto hvaležnost za oddajo, ki nam jo je posvetil, so milijoni argentinskih poslušalcev na mah zvedeli jedro naše grenke resnice. Kako so jih besede g. Roberta Torrala prevzele, je najboljši dokaz v tem, da so naslednji dan marsikje v tovarni ali v uradu argentinski tovariši spraševali Slovence še o podrobnostih, da so tako imeli priložnost naše okno v veliki svet še razširiti. Po tej oddaji, ki naj bo za zgled, kako lahko s pravičnim in resničnim prikazom naše žaloigre prodremo v svet za dobro vse slovenske skupnosti brez razlik, ne moremo storiti drugega, kot da g. **Robertu Torralu**, buenosaireški rodijski postaji **La Porteña** in vsem, ki so oddajo omogočili, izrečemo iz srca naš slovenski: **Bog plačaj!** — Vsem Slovincem širom zemeljske oble pa kličemo: **Sledite lepemu zgledu z enakim smislom za dobrobit vse slovenske protikomunistične skupnosti!**

Naj čuje nas presveti Bog — in zemlje krog!

V SENCI DOLOMITOV

(Nadaljevanje)

Ko je tedaj Logar zagledal tega „majorja“, je mislil, da bo za svoja dela pohvaljen. Zato je stopil na dvorišče in ga že od daleč pozdravljal z dvignjeno pestjo.

Tine ga je sprejel divje, kakor je bil navajen v gozdu. Namesto pozdrava mu je takoj zabrusil, da v njegovem rojstnem kraju nima nič opraviti in naj se hitro pobere. Tako sta si stala nasproti dva stara sovražnika, oba trmasta kot kozla v planini. Logar ni mogel razumeti, da se mu upa kdo kaj reči, Tine pa tudi ni prenesel, da njegova komanda ne bi imela haska. Oba sta se ogrela in vpila kot jesiharja.

Stari grehi in zamere so vstali v spominu in je nazadnje morala zmagati samo še moč. Tine je bil mlad, zato je fizično z lahkoto zdelal starega korenjaka. Potegnil je pištolo in začel spraševanje:

„Kje si dobil ta koleselj?“

„Pri Mejdetu na Brezovici. Saj veš, tovariš, v tistem belem gnezdu,“ se je skušal izmazati Logar.

„Prav. Cigava sta bila konja?“ je Tine hotel priznanja, čeprav je vedel, kje je Logar tudi vranca „zabral“.

„Pri Pežaku v Vnanjih gorica,“ je klavrno zinil Logar. „Pa to je čisto v redu: če je Pežak kar tri konje dal domobrancem, da so z njimi bežali, potem naj še za svobodo kaj žrtvuje.“

Ob teh ugotovitvah je mislil, da je naredil nad vse modro in junaško dejanje.

Tine je na vse gledal v drugačni luči. Ko bi sam vse to ukradel, bi bilo v redu, a zdaj se je hotel maščevati. Smejoč se je ukazal fantoma, naj zlezeta vsak na enega konja, Logarju pa pokazal med ojnice koleslja.

„Tako — zdaj pa pojdimo! Najprej v Gorice, potem domov,“ je zapovedal in skočil v sedlo svojega belca, katerega je sam prav tako izmaknil nekje na Dolenjskem.

Zavili so na glavno cesto. Logar-konj je tiščal oči v tla, da bi nikogar ne videl; a bolj ko se je trudil, da bi se umikal ljudem, več jih je bilo na cesti. Kakor da so vsi prišli gledat prav njega in njegovo sramoto. Tistih njihovih pogledov ni mogel pozabiti. Zdelo se mu je, da rdeči major Tine drži z najbolj belimi izdajalci.

Pot se je vlekla in vlekla... Konca ni hotelo biti... Najhuje je bilo mimo domače hiše. Če ga vidijo žena in otroci! Logar je bil upehar, da je komaj še krevsal v klanec. Klel je in pihal na oblast, ki daje ljudem, kot je Tine, kaj besede. Na tihem je prisegal, da se bo že kako maščeval za to klofuto.

Da je bila komedija popolna, se je družba ustavila pred Velkavrhovo gostilno. „Konja“ so pustili zunaj na dvorišču, drugi pa so odšli nad steklenico piva.

Zdaj je imel Logar zadosti časa za premislek. Naredil je vse, samo molil ni: topotal je od jeze, nervozno grizel nohte, bobnal s prsti po okovani ojnici, klel oblast in papeža, Tineta in Boga, domobrance in župnika, najbolj pa miličarje, ki so gledali skozi okna poslopja onkraj glavne ceste.

Potem je sramotni sprevod nadaljeval svojo pot proti Goricam. Bila je stranska pot, ljudje pa so kar naprej zijali vanj, ki se je potil in omahoval, da je včasih kar jezik pomolil. Vsi so mu iz srca privoščili, čeprav ni nobeden vedel, za kakšen greh je ta pokora.

Pri Pežaku so konja spravili v hlev. Tine ni pozabil povedati, da ljudska oblast hoče pravico in red.

„Kdor si kaj na svojo pest prisvoji, mora nositi nazaj, kakor tale tukaj,“ je poudaril major in napel svoja partizanska prsa, ki so že od mladih nog živela samo za krajo.

Nazaj grede je Tine ukazal spremljevalcema sestiti v koleselj. Postrani sta gledala, če major misli resno ali ne; — navsezadnje sta se še bala, da ju bo Logar za to namlatil... Ko pa sta videla, da je Tine junaško molil pištolo proti „konju“ in mu dopovedoval, naj bo priden, sta se skorajžila in pognala proti Brezovici.

Toliko sramote Logar še ni okusil. Zdelo se mu je, da bi lažje grizel kamenje, kot pa hodil po njih. Začnji konec poti proti Mejdetu je bil še posebno težak. Komaj je zdeloval, onadva na sedežu pa sta sedela kot grofa in še na smeh jima je šlo...

Na dvorišču je klecnil. Omahnil je k zidu, da je prišel do sape.

„Da boš drugič vedel krasti, baraba!“ ga je Tine odslovil kot koristno žival.

Logar ni odgovoril. Zavistno je pogleda proti cesti in zamahedral proti domu. Zdaj je spoznal, da ima partizan nad njim popolno oblast; on je samo koristno budalo, ki je drugim pomagal do stolčkov. Vedel je, da to ni bilo zaradi kraje same — saj so kradli vsi vprek — ampak je bilo le maščevanje za tisto, ko je še pred vojno pomagal žandarjem, da so Tineta prijeli in zaprli zaradi pokradenih kokoši...

To je bil za Logarja prvi korak navzdol. Zavedal se je tega, a ni imel moči, da bi se kam zagrabil in ustavil. Tako se je gnal za svobodo in bil v vedni nevarnosti; zdaj je za vse to dobil brco kot nadležen pes. Na to ni smel pomisliti.

Temu prvemu porazu je kmalu sledil drugi opomin. Sramota, za katero so vedele cele vasi, ga je tako peklila, da po cele noli ni zaspal. Bil je zbit, da se je samega sebe bal, a počitka ni našel.

V teh nočeh brez spanja se je pravo gorje šele začelo. V glavi mu je bobnalo od jutra do noči, od mraka do zore; nazadnje je moral pri-

znati, da zanj na svetu ni pravice. Vrtal je in iskal, kako bi se maščeval. Namesto pomirjenja pa so se mu prikazovali strahovi in prikazni.

Kričal je, da iz hriba nekdo strelja nanj; da nekdo leze na njegovo okno; da mu groze z noži... Kar naprej je govoril o domobrancih in jih dolžil, da ga zasledujejo. Tako dolgo je klobasal o prividih, da je oblast spomladi res poslala celo armado vojaštva, da je pregledalo hribe in polja daleč naokrog. Domače je to prepričalo, da nikogar ni bilo, njega samega pa ne. Še naprej je videl „bele“ in je skoro vsako noč nanje streljal. Tako je imel šipe v oknih vedno vse pobite.

„Si morda koga preveč počrnil, da ti zdaj ne da miru?“ ga je ob neki priliki vprašala žena.

„Kaj! Tudi ti verjameš v take farške čenče?“ je zarohnel nad njo, čeprav je vedel, da je prav v tem vsa resnica.

Žena se ga je od tedaj resno bala. Najmlajši sin mu je končno vzel pištolo...

Na prašni cesti

Življenje je igralo svojo melodijo naprej in Logarjeve v velikem kolobarju zavrtelo spet nazaj v družinski krog. Nenadoma so imeli toliko opravka s seboj, da jim je postalo žal, da so se prej toliko vtikali v zadeve drugih in jim težili življenje.

Logar je nekaj dni rogovilil in iskal pogrešeno orožje, potem pa se je unesel. Vedel je, da mora biti nekje doma; a silil ni v nikogar. Skrivaj je pripravljaj nekaj novega...

Sredi tedna se je napil. Vso noč je razgrajal in kričal nad ženo, naj se pobere. Tudi to novost je prinesla svoboda; zato ni maral zamuditi te slaščice. Žena se je res umaknila in si postlala na krušni peči.

Šestdesetletni Logar je čez nekaj dni pripeljal novo „ženo“, s katero je hotel živeti pod isto streho. To je vsem pognalo kri v glavo. Prava žena se ni hotela kat tako pregnati, ker je bila hiša njena, ne njegova; novi pa je tudi bilo veliko več za streho kot za starega dedca...

„Le kaj ti je prišlo v glavo, kozel stari!“ ga je počastila prva žena in začela prepir.

Zavriščali so kot srake v smrečju. Ženski sta se spopadli. Stari je potegnil z „novo“, otroci z materjo. Ko se je iz nosa pokazala kri, sta jo Logar in „nova“ pobrala ven, iz teme pa zagrozila, da se še vidijo.

Od tistega večera je postalo Logarjevo dvorišče pravo bojno polje. Stari je skrivaj prihajal domov, razbijal okna, vrata in posodo in na dvorišču kuril obleko in obutev; samo da je nagajal. Pravo ženo je tako pretepel, da mu je vsa krvava komaj odnesla pete.

Po tem dogodku se je sin France potegnil za očeta, najmlajši Tone pa je dal materi prav, ker je računaj na dom. Tako je bil v družini vsak nekaj posebnega. Kot ujede so prežali drug na drugega. France je

prihajal v bližino, da brani očeta in mu pomaga, mlajši je ostajal doma zaradi matere. Po dvorišču je po vseh kotih stalo orodje: kose, motike, lopate in koli, da je bilo pri roki, kadar so se udarili. Zares smešno je bilo videti, kadar so jo drug za drugim ubrali okoli hiše, potem pa čez cesto, kjer so se po polju porazgubili in se ohladili. Potem je bilo vse sram; ozdravili se pa niso.

To so bili sadovi svobode, kakršno so hoteli imeti. Šli so tako daleč, da je vmes posegla oblast in „ukazala“ mir. Staremu so dovolili razpoko. Zato je prebil zid in si napravil poseben vhod...

Pri Logarju niso več obsojali domobrancev in jim želeli smrti.

Tilka je bila edina, ki v te domače razprtije ni bila osebno zapletena. Tako je bila zaposlena z „Antifašistično Fronto Žena“, da je zelo redko prestopila domači prag. Dobro ji je dela pohvala rdečih samozancev, ki so nosili odlikovanja in naslove vseh vrst. Rada se je odzvala povabilom na mitinge in druge sestanke, kjer so kmetom solili pamet in jim skušali dokazati, da je napočil nov čas in je zato neumno misliti na staro, kot uče farji in bogataši.

S temi novotarijami so prinesli tudi „dokaze“, da se je človek razvil iz opice, s čemer so hoteli uničiti človekovo dostojanstvo in pretrgati zvezo med njim in Bogom. Kmečki ljudje tega niti niso vzeli resno. Ko bi jim pridigali, da so vsi bogovi, bi bilo vsaj razumljivo — saj vsakdo hoče biti nekaj več, kot v resnici je —; da je pa nekdo ves človeški rod poniževal na stopnjo živali, to za zdrave ljudi ni bilo. Smejali so se zapeljancem, ki so govorili, kot da oznanjajo evangelij.

Trdnost ljudi jih je vsaj v začetku begala. Kmetu niso zaupali; zato so iskali sebi enake družbe. Vsak malo bolj pomemben dogodek so proslavljali z velikim ropotom in privlekli ljudi od blizu in daleč. „Veljaki“, ki so se gnetli po vladnih palačah, so radi prihajali na slavlja, kjer so dobro živeli in se zabavali.

Med temi je bila redno tudi Tilka, ker se je znala tako obrniti, da je bilo tovarišem všeč.

Za Veliki šmaren je bila na Dobrovi že stoletja velika verska svečanost, ki je privabila ljudi iz vse Ljubljanske kotline in tudi od drugod. Temu je bilo zdaj treba napraviti konec. Tovarišija se je hitro znašla in prav za ta dan napovedala obisk maršala Tita, Kardelja in Kidriča v Dolcmito. S tem so hoteli pokazati važnost, ki so jo ti gozdovi igrali v začetku revolucije. Še bolj pa so hoteli onemogočiti versko manifestacijo tistega dne. Kod se bo elita pripeljala, nihče ni imel pojma, ker jih je bilo še vedno nečesa strah. Tudi ni nihče govoril o stotinah žrtev, katere so tod razmesarili v znamenju svobode. Krivili so le domobrance, ki so jih pregnali iz gozdnih gnezd.

Priprave za obisk so bile velike. Vse so hoteli spraviti na noge, da bi ljudje tako spregledali in spremenili svoje mnenje o partizanski vojski. Prepričali jih seveda niso. Toda strah pred komunistično „pravico“ je le toliko deloval, da se je precej mladine pripravljalo na odhod v Ključ.

Da bi bil uspeh zagotovljen, so na predvečer tega dne sklicali v gasilskem domu množični sestanek za vse okoliške vasi. Ljudje so prišli največ iz radovednosti, na kaj jih hočejo pripraviti.

Govorniki so kot vedno na dolgo in široko poudarjali krivdo domobrancev. Kmetom je to že presedalo; zato so začeli zabavljati. Tu in tam so se slišala vprašanja: Kje so zdaj domobranci, o katerih vedo povečati take zločine? Majar, ki je imel družino še vso majhno in se med revolucijo tudi sam ni nagnil ne na desno ne na levo, se je naredil nedolžno neumnega in za vse vprašal:

„Povejte nam, kje so zdaj domobranci? Kdor je kriv, naj bo kaznovan, drugi pa...“

V dvorani je nastala takšna tišina, da je še Majarju zmanjkalo besed. Še nikoli ni kdo kaj takega vprašal. Kri je vidno planila v glave rdečih tovarišev; a odgovoril ni nihče. Tako zlobno so zijali v Majarja, da sam ni vedel, kdaj je v drugič odprl usta in ponovil isto vprašanje.

Tedaj je vstal Jurežev Tone:

„Na Koroško so šli; to gotovo veš...“

„Pa ste jih dobili nazaj!“ je kakor vihar završalo med ljudmi.

„Povedali smo jim, kaj bo z njimi, če se ne javijo naši vojski!“ se je hotel izvitji Tone.

„Le kdo se vam bo javil!“ je spet bruhalo iz ljudi, da je komunistov glas kar utonil v razburjenju.

Ko se je malo poleglo, je spregovorila Logarjeva Tilka:

„Kar so zaslužili, to so pa dobili!“

Odgovor je padel kot ostuden pljunek. Mislila je, da ženska lahko govori, kar hoče. Kmetje, ki so vsi imeli svoje sinove pri domobrancih, so zarohneli, kot da bi hoteli podreti stene. Kot na ukaz so se razšli.

Tisti večer, ko so dobili vsaj nejasno potrdilo, da so njihovi pomorjeni, jih ni bilo strah teh rdečih zveri, ki so še vedno živele samo za zločin. Razleteli so se v temo in s svojo skrivnostjo zaihteli pod tesne strehe domov.

Tudi komunistom je nekako odleglo, čeprav niso priznali krivde. Beseda je padla; napol skrita, nepremišljeno izgovorjena, ki ni hotela povedati resnice do kraja. Nazaj je ni bilo mogoče vzeti. Odslej bo treba računati z dejstvom, da ljudje vedo. Ostali so kot pred uganko in se dolgo niso ganili.

Ko so vsi drugi odšli, so se razmigali tudi tovariši in tovarišice. Zbrali so se v sprevid. Najprej petnajst, potem jih je bilo zmerom več.

ker so spotoma budili neodločne delavske družine, ki so mislile, da morajo kričati z vsemi, ki vpijejo proti belim. Kmalu je bila zraven harmonika. Po cesti je zadrdral voz, ves okrašen z rdečimi zastavicami in zelenjem.

Tako so se podili skozi vasi, klicali smrt na pobegle domobrance ter dajali duška svoji jezi in sovraštvu. Ker jih je krila noč, so bili še posebno korajžni in glasni. Kar po imenu so klicali domobrance in jih izzivali, naj zdaj pridejo in jurišajo nanje. Za vsakim imenom se je dvignil krohota in plaha najgrših psokv, ki jih najdeš samo v rdečem slovarju.

Tako je bilo do jutranjih ur, ko so po Dobrovi miličniki že stražili ceste proti Grabnu in Ključu. Najbolj so zavarovali bregove okoli cerkve in župnišča, kjer je bila domobrantsko postojanka. Pridružili so se jim tudi domači partijci; med njimi kruljavi Guštin in Lovričkovi, ki so hoteli biti prav tako blizu, kot so bili prej domobrancem...

(Sledi)

Kozmopolitska pesem

V dalje neizmerne,
v trepet blestečih zvezd
sem se potopil,
da bi svetlobe večne se napil
iz čaše azurne sreče.

Sam
iskal sem slast lepote
čudes prezlatih,
in bežal od tujine sive,
da čul bi zvon
na večno romanje
bi bos odšel
skoz prah popotni
k luči za obzorje.

Kam hitiš
s srcem hrepenečim,
brat?

Poglej ob pot, na pot!
Prav tu je zanos tvojih sanj,
vsemirski molk globin neskončnih!

Razpihaj žar, nasuj kadila
omamnega,
utrinke sej od luči,
ki od nje goriš
v ta pojoči molk
vsepovsod!

Glej,
sam si žar,
da Mi zgoriš
in sam si **dim**,
da mi napolniš hram
od žrtvenih vonjav!

Glej,
Jaz sem vsepovsod
in vsekdar.
Dvigni, torej, silen mi oltar
in Moje luči mi prižgi,
kadila daj,
daruj Mi sebe v večni dar —
vsepovsod
in vsekdar!

Ratko Šušteršič

POROČILO

socialnega referata pri Gl. odboru ZDSPB - TABOR, za 10. redni občni zbor,
dne 3. septembra 1966 v Torontu

DOHODKI:

DSPB - TABOR, Cleveland	1.140.—
„ Toronto	241.90
„ Milwaukee	65.—
„ Montreal	74.—
„ Guelph	31.50
„ Hamilton	47.—
„ Windsor	32.36
Posamezniki iz Chicaga	27.—
Dobiček spominskih znamk	204.42
Posamezniki iz Amerike in Kanade	473.67
Obresti v banki	46.18
Vseh dohodkov v poslovnem letu 65/66	2.383.03
Preostanek poslovnega leta 1964/65	1.456.52
Skupaj dohodkov (v dolarjih)	3.839.55

IZDATKI:

Pomoč poslana v oktobru 1965	500.—
„ „ za Božič 1965	550.—
„ „ za Veliko noč 1966	675.—
„ „ v juniju 1966	230.—
Stroški poslovanja, čeki, znamke	53.95
Skupaj izdatkov (v dolarjih)	2.098.95

PREGLED:

Dohodki posl. leta 1965/1966	3.839.55
Izdatki posl. leta 1965/1966	2.008.95
Preostanek posl. leta 1965/1966 (v dolarjih)	1.830.60

V poslovnem letu 1965/1966 je bilo deležno našega podpiranja 47 oseb in to invalidov, bolnikov, mater, vdov in sirot, v naslednjih državah: Avstrija 6, Švica 2, Argentina 10, ZDA 3 in Slovenija 26.

Cleveland, dne 26. avgusta 1966

Socialni referent
Brane Pogačnik

20. OBLETNICA SMRTI GENERALA RUPNIKA

Po poročilih, ki jih je Tabor prejel z vseh koncev sveta, kjer živijo slovenski protikomunistični zdomci, posnemamo, da so se povsod s hvaležnostjo slovenskega poštenja spomnili vodnika slovenskega protikomunističnega odpora v letih krvave revolucije pod tujo okupacijo generala Leona Rupnika ob 20. obletnici njegove mučeniške smrti. Ni bilo krajevnega odseka DSPB Tabora, kjer se ne bi bivši domobranci skupaj z ostalimi Slovenci pietetno poklonili njegovi žrtvi. Nekateri so morali potovati predolge milje, da so lahko zadostili častni želji; komur pa to ni bilo mogoče, se je vsaj pri svoji nedeljski dolžnosti spomnil velikega pokojnika in zmolil hvaležno molitev za večni mir plemenite duše. V mnogih slovenskih hišah so ta dan tudi zagorele lučke pred sliko mučeniškega vrhovnega poveljnika slovenske domobranske vojske. Mirne vesti lahko trdimo, da je to bil dan mogočnega pričevanja slovenskega poštenja. — Ker nam vseh poročil nikakor ni mogoče priobčiti, dopisnike prosimo, da nam oprostijo. — Op. ur.

Toronto, Kanada

10. redni občni zbor Zveze DSPB Tabor dne 3. septembra 1966 se je vršil v duhu 20. obletnice smrti našega poveljnika gen. Leona Rupnika. Najprej se je predsednik **France Grum** v uvodnem nagovoru spomnil velikega pokojnika, nakar je podpredsednik **Jože Lekan** doživeto recitiral pesnitev pesnika Igorja iz leta 1943, čemur je sledila molitev, ki jo je na čelu zborovalcev opravil za pokoj pokojnikove duše duhovni vodja **rev. France Gaber**. — Dvorana je bila za to priložnost lepo okrašena z veliko oljnato sliko generala Rupnika v civilu, ki jo je nalašč za 20. obletnico njegove smrti DSPB Tabor naročilo pri poznanem torontskem slikarju. — **Rev. Gaber** je prinesel iz župnišča tudi sliko pok. škofa Gregorija Rožmana, ki je skupaj z generalovo visela med črno in slovensko zastavo. Pred slikama je bil lep šopek nageljnov in rožmarina, na desni strani slovenski, na levi pa domobranski grb.

Cleveland, Ohio.

V nedeljo, dne 4. septembra 1966 je bila slovenska radijska oddaja v Clevelandu posvečena generalu Rupniku ob 20. obletnici njegove mučeniške smrti za slovenski narod. Ob zvočnih glasbe, ki jo je za to priložnost posebej pripravil **dr. M. Pavlovčič**, je bral primeren, globoko pomemben komentar **g. Pavle Borštnik**.

NIKDAR IN NIKJER NE POZABIMO, DA JE PRAVI DUH DOMOBRANSTVA PO VETRINJSKI ŽALOIGRI STOPIL NA SVETILNIK, OD KODER SVETI VSEMU ČLOVEŠTVU V ZMEDO POJMOV K ODREŠENJU IN SVOBODI ZA BOGA — NAROD — DOMOVINO!

Osrednja spominska svečanost ob 20. obletnici mučeniške in junaške smrti vrhovnega poveljnika slovenske domobranske vojske in prezidenta generala **Leona Rupnika**, se je v Argentini vršila pod okriljem DSPB Tabor. Za to svečanost je DSPB Tabor dobilo na razpolago osrednjo slovensko hišo v Buenos Airesu, Ramón Falcón 4158, kjer je v nedeljo, 4. 9. 1966, ob 2.30 opravil sv. mašo in tudi v pridigi navezal za ta dan primerne spominske besede direktor **msgr. Anton Orehar**. Ob malokateri priložnosti je bila kapela tako nabito polna; saj je **msgr. Orehar** moral navzoče vernike prositi, da se čim bolj stisnejo, pa je bilo kljub temu polno še vse stopnišče ter je mnogo ljudi moralo stati še v veži vse ven do dvorišča. Med sv. mašo je z nesporna umetniško dovršenostjo prepeval pevski zbor **Gallus** pod vodstvom svojega dirigenta **dr. Julija Savelli** in s tem pripomogel k še večji slovesnosti trenutka.

Zaradi tako nepričakovano velike množice Slovencev, ki so prišli počastit spomin velikega pokojnika, so morali borci iz dvorane, ki so jo dobili na razpolago, že med sv. mašo v naglici prenesti okraske in vsaj nekaj stolov pred spomenik padlim na dvorišču. Tam je ob levi strani spomenika gorel na visokem belem stebru votivni ogenj, na desni strani pa je bila nad odrom med slovensko in argentinsko zastavo velika izvirna slika generala **Rupnika**, katero je dal za to priložnost na razpolago **g. Ivan Pavlovčič**, ki je sliko pred 22 leti posnel. Pod sliko je bil velik šopek rdečih nageljčkov in rožmarina.

Ko so se po sv. maši začeli verniki zgrinjati na dvorišče, so borci pospremili iz kapele generalovo vdovo **go. Olgo Rupnikovo** in jo odpeljali na sedež v sredi prve vrste, kjer so poleg ostalih članov generalove družine zasedli mesta še **msgr. Anton Orehar**, univ. prof. **msgr. Kovačević**, duhovni vodja glasila „Tabor“ župnik **č. g. Albin Avguštin**, soproga predsednika DSPB Tabor v Argentini **ga. Matičičeva** ter preizkušeno zvesta prijateljica generalove družine **ga. Ema Blejčeva**. Med množico prisotnih, ki so napolnili vse dvorišče so med drugimi bili tudi predsednik Slovenske kulturne akcije **g. Ruda Jurčec**, predsednik osrednje organizacije v Argentini — Zedinjene Slovenije, **g. Božo Fink**, univ. prof. **dr. Tine Debeljak**, predstavniki slovenskih domov, organizacij, ustanov itd., pa tudi razveseljivo lepo število naše mladine, ki po večini naše velike dobe ni sodoživela.

Pred začetkom spominske svečanosti so trije borci izročili **ge. Olgi Rupnikovi** lep šopek slovenskih nageljnov, nakar je predsednik DSPB Tabor v Argentini **g. Ivan Korošec** z njemu lastno pesniško doživetostjo pričel program, ki so ga nadeljevali številni pevci zbora **Gallus** pod vodstvom **dr. Julija Savelli** s pesmijo „Blagor mrtvim“ in „Ecce quomodo moritur iustus“. Nato je naš priznani oderski umetnik **g. Frido Beznik** občuteno recitiral v eno samo enoto povezane verze, ki jih je izbral iz pesnitve **Nika Jeločnika** „Svojemu generalu — beseda mladine“ ter iz „Črne maše“ **Jeremije Kalina**. Tercet

sister Zajčevih je zapel za to priložnost uglasbeno pesem o trpeči slovenski domovini in generalu Rupniku, ki jo je spesnil in uglasbil oče mladih pevk. Menda ni bilo med številno množico očesa, ki bi ob angelskih zvokih mladih grl Zajčevih sestic ostalo brez solza. Spominski govor urednika glasila „Tabor“ g. Adolfa Škrjanca, ki ga je naše glasilo prineslo v prejšnji številki (št. 10/1966) na uvodnem mestu, je ponovno dokazal, da g. Adolf Škrjanec klicar naše vesti prav nič ne zaostaja za pesnikom, ki se skriva pod psevdonomim Igor. Njegov govor je bil klic v našo vest in je bil obenem tudi krik naše vesti, ob katerem smo se vsi zdrznili in bili prisiljeni potegniti primerne zaključke. Predsednik DSPB „Tabor“ g. Ivan Korošec in člana odbora gg. Lovro Tomažević in Marijan Amón so nato položili pred spomenik padlim velik venec rdečih nageljnov, nakar so navzoči ob zvokih trobente, ki je zadonela z višine, z molkom izkazali čast in spoštovanje mrtvim junakom za Boga — Narod — Domovino. Duhovni vodja glasila „Tabor“ župnik č. g. Albin Avguštin je stopil na oder in z vidno ginjenostjo zmolil za pok-generalu Rupnika molitev *Reši me*, ki so jo odpeli tudi pevci zbora *Gallus*. Pesem „Oče, mati, bratje in sestre“, ki so jo mogočno zapeli vsi prisotni, je zaključila spominsko svečanost, ki bo še dolgo ostala v spominu slovenske skupnosti v Argentini; saj je govorila bolj gromko in povedala več kot vse polemike, ki so spričo nje splahnele v dokončno jalovost.

Slovenska skupnost v Argentini je dokazala, da je slovenski narod po vsem prestalem trpljenju ostal pošten in da hvaležnost ni na zadnjem mestu kakovosti, ki delajo značaj slovenskega človeka lep in možat!

ZA BELEŽNICO

Resnici ni mogoče uiti

Münchenska „Iskra“ št. 371 z dne 15. 8. 1966 je prinesla „Dvoje pričevanj o Kočevju“, iz katerih posnemamo sledeče. (Ker nimamo originalov na razpolago, so imena po „Iskri“ pisana fonetično.)

1. Ob poznani knjigi Bor. M. Karapandžića „Kočevje — Titov najbolj krvavi zločin“ je poznani kanadski novinar Ljubor J. Zink v otavskem „Telegramu“ z dne 22. 7. 1966 napisal članek, v katerem pravi:

Ko sem čital to knjigo, ki obtožuje Britance soudeležbe pri teh strahotnih dogodkih in prinaša celo ime britanskega majorja, ki je poveljeval transportom teh 20.000 nesrečnežev, ki so bili predani Titovcem, sem se obrnil na urad Visokega Britanskega Komisarja v Otavi, da prouči to grozno zadevo. Po nekaj tednih čakanja na rezultat iz Londona, mi je bilo rečeno, da je opis dogodkov tej knjigi „v bistvu pravilen“.

Svoj članek kanadski novinar naslavlja „Za Titovske zločine: kasnejši Nürnberg“ in ga zaključuje takole:

Čeprav se bodo našli nekateri, ki bodo trditev titovcev, da je šlo v tem primeru za izdajalce, izkoristili za debato, tega ne bo nihče mogel sprejeti kot opravičilo in oprostitev za masakriranje 20.000 človeških bitij. — Kako dolgo bo še lahko dostojanstvena in svobodna nacija varala svojo vest in celó slavila strahote in zločine?

2. Leta 1962 se je neki v Angliji živeči srbski prostovoljec obrnil pismeno na poznanega angleškega javnega delavca, dolgoletnega laburističnega poslanca in pravnika in advokata P. Pedžeta z vprašanjem, če je mogoče, da bi „zmagovita, krščanska in civilizirana Anglija lahko kaj takšnega storila?“ Poslanec P. Pedžet je takoj odgovoril in med drugim zapisal:

Takratna angleška vlada je osnovala svojo politiko na predpostavljanju, da je Tito in vse, kar je z njim v zvezi, dobro kar pa ni v zvezi z njim, je slabo in sovražno. Spričo takšnega nazadnjaškega in nespametnega mišljenja, so napake kajpak bile neizogibne, pa zato seveda mogoči tudi zločini takšne vrste. Zato bo takratno angleško vlado sila težko braniti zaradi teh zločinov...

Tema za razmišljanje

Gospodarjeva čast se odraža na časti služabnika. Zato glej, komu se vdinjaš, pa boš odkril, koliko časti imaš v sebi! (Cervantes)

IZ PISEM

L. H. — S. L., septembra 1966.

Oprostite moji zakasnelosti glede plačila za poslane izvode „Tabora“. Ker je to edini domobranski list, mi je v posebno zadovoljstvo po njem osvežiti one čase borbe slovenskega naroda, ko je naš sovražnik uničeval in rušil temelje naše bitnosti za zmago zla mednarodnega komunizma.

Prilagam nakaznico za \$ 1.000.— in se obenem prisrčno zahvaljujem in želim veliko uspehov v vašem prizadevanju.

Prav vsem sodelujočim pri „Taboru“ z

Bog — Narod — Domovina!

C. P.

Newton, Australia, septembra 1966.

Sporočam z velikim zadovoljstvom, da sem prejel vse poslane številke Tabora potom patra Ambrožiča v redu. Revija mi je po svoji vsebini in ure-

jenosti zelo, zelo všeč. Za tako revijo nam lahko zavidajo veliki kulturni narodi. Mnogo me spominja tudi na težke čase, ki so bili, in mi daje upanja in poguma na boljše in srečnejše čase, ki bodo prišli verjetno prav kmalu.

Kakor izvem od svojih prijateljev, ki živijo po raznih kontinentih tega sveta, se ravno v zadnjih časih ti komunistični krvniki kregajo med seboj, drug drugemu očitajo svoje grehe in se izrivajo s svojih položajev. — Sedeli in uživali so na grobovih, ki se niso in se ne bodo dali zakriti. Njihova vest jih bo prisilila k priznanju vsega zla, ki so ga napravili. Srce je pravičen sodnik, pravi Ivan Cankar.

Bog daj, da bi se kaj kmalu srečali v naši svobodni domovini, sicer prepojeni s krvjo naših najboljših bratov, a vendar v soncu obžarjeni.

Ponovno moje čestitke in priznanje k vašemu delu s prošnjo k Bogu za blagoslov, da vztrajate v svojem idealnem delu vse dotlej, dokler naši domovini ne bo zasijalo sonce svobode.

Prav vse pri Taboru vas iz srca pozdravljam in kličem:

Bog — Narod — Domovina!

Vaš vdani

Stanko Šušteršič

NA UREDNIŠKI MIZI

H. Z. Opis dogodka, na katerega nas opozarjate, je prišel od vas s severne polobe. Mi tu pač smemo pričakovati, da veste, kaj nam pošiljate v objavo. Ne priobčimo ničesar, če vsaj ne vemo, kdo stoji za prispevkom. Pozdrave!

Pri g. Ivanu Pavlovčiču, J. B. Alberdi 6931, Buenos Aires, so na razpolago lepi posnetki s spominske svečanosti ob 20. obletnici smrti generala Rupnika v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Posegajte po njih!

Namesto šopka na grob prijatelju Kovaču Tonetu, je darovala družina Jenko 5.000 pesov v Sklad za Slovensko zavetišče.

TISKOVNI SKLAD

Bavec Vinko, L. de Mirador ..	600
Vidmar Rudolf, Berazategui ..	60
Prijatelji Tabora, Bs. Aires ..	480
šilar Ivan, Buenos Aires	300
Iančar Janko, San Justo	600
Oblak Tone, San Justo	300
N. N., V. Ballester	120

INVALIDSKI FOND

Štefanič Jože Tortuguitas	100
Makovec Ivan, San Justo	800
Pašnar Alojz, V. Ballester ...	50
Korošec Ivan, Berazategui	500
Dolenc Vencelj, S. Justo	100
Žerovnik Jože, Caseros	120
Petančič Franc, Morón	100
Cesar Marjan, Morón	400
Gričar Franc, Morón	1.100
Šterbenc Janko, Berazategui	600

SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NE BO IMEL PRAVICE ZASLUG. VSA
PRAVICA BO PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA
NAŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO IZGOVORJENI
KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM IN ZA VSTOP NE
BO POTREBNA LEGITIMACIJA.

V S E B I N A

Isti jezik	297
Večje ljubezni nima nihče (A. Avguštin)	298
Zmagali za svobodo	300
Branje med vrsticami (E. O.)	307
MNENJA IN VRENJA	315
Naj čuje nas zemlje krog!	316
V senci Dolomitov (Stane Pleško)	318
Kozmopolitska pesem (Ratko šušteršič)	323
IZ DRUŠTEV	324
ZA BELEŽNICO	327
IZ PISEM	328
NA UREDNIŠKI MIZI	III
Tiskovni sklad	III
Invalidski fond	III